

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Ekologinės rinkos situacija Lietuvoje ir perspektyvos

Paulius Astrauskas
ŽEMĖS ŪKIO VICEMINISTRAS

zum.lrv.lt

Pagal plotus esame šalia Europos vidurkio

Lietuvoje ekologinės žemės ūkio paskirties žemės plotai 2020 m. sudarė 8 proc. žemės ūkio naudmenų (Europos Sąjungos vidurkis 2020 m. buvo 9,1 proc.).

2021 m. plotai Lietuvoje didėjo ir buvo pasiekta **9 proc.** riba nuo visos dirbamos žemės. Bendras sertifikuotas žemės ūkio naudmenų plotas sudarė 261 781,69 ha.

9 proc.
ekologiškai
dirbamos
žemės

Beveik trys tūkstančiai veiklos vykdytojų

2021 m. Lietuvos ekologinės gamybos kontrolės institucija – viešoji įstaiga „Ekoagros“ sertifikavo **2498** veiklos vykdytojus, užsiimančius ekologine augalininkyste ir augalininkyste / gyvulininkyste.

Taip pat **351** – užsiimantįjį ekologinės gamybos produktų tvarkymo veikla;

30 – ekologine bitininkyste;

18 – laukinių augalų rinkimo veikla (rinkimo teritorijos plotas 35790,21 ha).

Sertifikuoti
veiklos
vykdytojai

Ekologinės gamybos ūkių 2021 m. daugėjo

2021 m. po penkerių metų pertraukos vėl augo ekologiškai ūkininkaujančių veiklos vykdytojų skaičius.

Pernai sertifikuota **13,4 proc.** daugiau ekologinės gamybos ūkių, palyginti su prieš tai buvusiais metais.

Ekologiškai dirbamos žemės plotų ir veiklos vykdytojų skaičiaus augimo priežastis – vėl pradėtas skirti finansavimas naujai įsitraukiantiems į ekologinį ūkininkavimą.

Sertifikuoti
veiklos
vykdytojai

Finansavimas – stipri paskata plėtrai

2021 m. **vėl pradėtos rinkti paramos paraiškos** pagal ekologinio ūkininkavimo priemonę (įsipareigojimų trukmė – 2 metai (2021–2022 m.) naujai įsitraukiantiems į ekologinės gamybos veiklą.

Finansinė
parama

Pernai šiai priemonei buvo skirta 51,2 mln. eurų paramos, patvirtinus paraiškas ekologiniams ūkiams išmokėta 43,9 mln. eurų.

Šiomet paramos suma padidinta iki **68,2 mln.** eurų.

Žalioji kursas Europoje ir Lietuvoje

ES toliau vykdomas ekonomikos pertvarkymas siekiant tvarios ateities per politikos priemonių rinkinius – „Nuo ūkio iki stalo“, ES biologinės įvairovės strategijas.

Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Ekologinės gamybos plėtros veiksmų plano, priimtame Europos Komisijos 2021 m. kovo 25 d., numatyta pasiekti, kad iki 2030 metų 25 proc. žemės ūkio paskirties žemės būtų ūkininkaujama ekologiškai.

Lietuvos
tikslas – 16
proc.

Lietuvos tikslas – padvigubinti ekologinio ūkininkavimo plotus, kad 2030 m. jie sudarytų **16 proc.** žemės ūkio naudmenų.

Tolesnis Lietuvos ekologinių ūkių rėmimo scenarijus

Žemės ūkio ministerija Lietuvos ekologinių ūkių rėmimo scenarijų 2023–2027 metams parengė atsižvelgdama į praėjusio finansinio laikotarpio ekologinių plotų kitimą ir nacionalinius įsipareigojimus.

Pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą ekologinis ūkininkavimas bus remiamas per abu ramsčius: **perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo** – iš **tiesioginių išmokų voko** (ekoschema), o **ekologinis ūkininkavimas** – iš **tiesioginių išmokų voko** (parama už vaisius, uogas, daržoves) ir iš **kaimo plėtros voko** (parama už javus ir daugiameses žoles).

Finansinė
parama
2023–2027

Finansinis 2023–2027 metų vokas sudaro **403 mln. Eur**, iš jų **325 mln. Eur** – ekologiniam ūkininkavimui ir **78 mln. Eur** – perėjimui į ekologinį ūkininkavimą.

Numatoma, kad 2027 m. Lietuvoje ekologiniai plotai turėtų sudaryti **13 proc.** nuo visų žemės ūkio naudmenų, t. y. **382 tūkst. ha**

Lietuva Baltijos šalių kontekste

Europoje ekologiškų produktų rinka sparčiai auga. 2020 m. ji padidėjo 15 proc. ir pasiekė 52 mlrd. eurų – tai didžiausias augimo tempas per pastarąjį dešimtmetį.*

Lietuva bendrame Baltijos šalių kontekste išsiskiria pagamintos ekologiškos produkcijos kiekiu, nors ekologiškai dirbamos žemės plotai yra mažesni (Lietuvoje – 9 proc., Latvijoje – 14 proc., Estijoje – 20 proc.).

Ekologiškų
produktų
rinka auga

Lietuvoje gaminamos ir eksportuojamos produkcijos didžiausią dalį sudaro varpinių javų produkcija, Latvija pirmauja ekologiško pieno ir medaus gamyboje, o Estija – ekologiškos mėsos.

*Šaltinis: Research Institute of Organic Agriculture FiBL, IFOAM – Organics International „The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2022“

Proveržiui reikia paklausos ir pasiūlos balanso

Nors išlieka stipri tendencija, kad ekologinio ūkininkavimo plėtra tiesiogiai susijusi su finansine parama sektoriui, proveržiui šioje rinkoje **reikalingas vartojimo augimas.**

Vartojimo augimas sudarytų sąlygas, kad gamintojams sąmoningas ekologinio gamybos būdo pasirinkimas taptų prioritetu, nulemtu ne tik finansinės paramos. Taip būtų kuriamas harmoningas balansas rinkoje tarp paklausos ir pasiūlos.

Reikalingas
vartojimo
augimas

Iniciatyvos, skatinančios ekologiškų produktų vartojimo augimą ir paklausos augimą: žalieji pirkimai, perdirbimo veiklų plėtra, trumpųjų maisto tiekimo grandinių plėtra, sertifikuotas ekologiškas viešasis maitinimas, vaikų maitinimas ekologišku maistu ugdymo įstaigose, visuomenės švietimas ir kt.

Iniciatyvos, skatinančios vartojimą ir plėtrą (1)

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu* įtvirtinta, kad perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai atlikdami visus pirkimus nuo 2022 m. ne mažiau kaip 50 procentų pirkimų, skaičiuojant pagal vertę nuo visų pirkimų, turi taikyti **žaliųjų pirkimų** reikalavimus, o kiekvienais metais nuo 2023 m. – ne mažiau kaip 100 procentų pirkimų turi būti žalieji.

Žalieji
pirkimai

Nuo 2023 metų visos perkančiosios organizacijos, perkančios maistą, turės pirkti mažiausiai 30 procentų ekologiškų, pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų produktų ar produktų su saugomomis nuorodomis.

*LRV 2010 m. liepos 21 d. nutarimo Nr. 1133 „Dėl žaliųjų pirkimų tikslų nustatymo ir įgyvendinimo“ 2021 m. birželio 21 d. pakeitimas Nr. 478

Iniciatyvos, skatinančios vartojimą ir plėtrą (2)

Pagal Ekologiškų ir pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų maisto produktų vartojimo skatinimo ikimokyklinio ugdymo įstaigose paramos taisyklės* teikiama **parama vaikų ugdymo įstaigoms, kurios įsipareigoja vaikams maitinti pagal kokybės sistemas pagamintu maistu.**

Tokių produktų reikia įsigyti ne mažiau kaip 60 proc. (maksimalus paramos dydis vienam vaikui per mėnesį yra 20 eurų) arba ne mažiau kaip 50 proc. (maksimalus paramos dydis vienam vaikui per mėnesį – 17 eurų) nuo viso vaikų maitinimui skirto maisto kiekio.

Parama kompensuojamas kainų skirtumas tarp įprastinės produkcijos maisto prekių ir pagal kokybės sistemas įsigytų produktų.

*Taisyklės patvirtintos žemės ūkio ministro 2019 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-267

Parama
vaikų
maitinimui

Iniciatyvos, skatinančios vartojimą ir plėtrą (3)

Vykdoma **vaisių ir daržovių bei pieno ir pieno produktų populiarinimo vaikų ugdymo įstaigose programa**. Pagal programą gamintojai turi galimybę tiesiogiai tiekti vaikų ugdymo įstaigoms ekologiškus produktus.

Dar viena naujovė – ilgus metus Lietuvoje dėl sudėtingumo strigus **ekologiško viešojo maitinimo sertifikavimui**, 2021 m. įvyko pokyčiai – įsigaliojo nauja, moderni ir nesudėtingai įgyvendinama sertifikavimo tvarka pagal naujas taisykles*. Lietuvos viešojo maitinimo įstaigos, gaminančios maistą iš ekologiškų žaliavų, gali sertifikuotis ir gauti auksinį, sidabrinį ar bronzinį tai patvirtinantį ženklą. Kartu įgyti išskirtinumą bei konkurencinį pranašumą rinkoje.

Viešasis
maitinimas

* Žemės ūkio ministro 2020 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. 3D-854 patvirtintas Maisto tvarkymo subjektų veiklos sertifikavimo ir viešojo maitinimo veiklos ekologiškumo ženklo suteikimo tvarkos aprašas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Vienas iš gerųjų pavyzdžių – ekologiškai
vaikus maitinantis sertifikuotas
Ukmergės darželis-lopšelis „Žiogelis“

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Ačiū už dėmesį

